

1 Μαρτίου 2021

ΝΟΜΟΣ 4777/21: ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΑΠΟΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΧΑΟΥΣ ΣΤΑ ΑΕΙ

Στις 17 Φεβρουαρίου 2021 δημοσιεύτηκε σε ΦΕΚ ο νόμος 4777/21 που αφορά τα ΑΕΙ. Ως Σύλλογος έχουμε τοποθετηθεί για το θέμα της εγκατάστασης ειδικών φρουρών της ΕΛ.ΑΣ. μέσα στα πανεπιστήμια, αλλά απαιτείται και μία αποτίμηση του συνόλου των διατάξεων όπως και της φιλοσοφίας που διέπει αυτόν τον νόμο.

Η κεντρική μας διαπίστωση είναι ότι ο νόμος 4777/21 εντάσσεται στις πάγιες πολιτικές των ελληνικών κυβερνήσεων των τελευταίων δώδεκα χρόνων να δημιουργούν διαλυτικές καταστάσεις μέσα στα ΑΕΙ. Διότι είναι καιρός πλέον τώρα που η συστηματική οικονομική ασφυξία, η αποστελέχωση και η αποστέρηση των πανεπιστημίων από τα πλέον στοιχειώδη συμπληρώνονται και από τη συνεχή επιπόνηση τρόπων ώστε να δημιουργούνται καταστάσεις εκφυλισμού και διάλυσης μέσα σ' αυτά. Έτσι, έχουμε τη συστηματική και σταθερή μισθολογική υποβάθμιση του καθηγητικού προσωπικού που με τον τρόπο αυτό εξωθείται στην αναζήτηση συμπληρωματικής εργασίας, την επιπόνηση γραφειοκρατικών λαβυρίθων προκειμένου τα ΑΕΙ να μη μπορούν να απορροφούν την πενιχρή κρατική χρηματοδότηση, τις συνεχείς και συχνά αντικρουόμενες αλλαγές του θεσμικού πλαισίου. Το 2011 είχαμε τον νόμο Διαμαντοπούλου

από την κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου, που με την εισαγωγή των διαβόητων «Συμβουλιών Ιδρύματος» προκάλεσε σοβαρές δυσλειτουργίες στη διαχείριση των οικονομικών των ιδρυμάτων. Το 2013 είχαμε τις απολύσεις του διοικητικού προσωπικού από την κυβέρνηση Σαμαρά, που προκάλεσαν τέτοια διοικητική παράλυση ώστε πολλά τμήματα δεν ήταν σε θέση ούτε πτυχία να εκδώσουν. Στη συνέχεια, επί κυβερνήσεων Σαμαρά, είχαμε τις μεταθέσεις των ευθυνών φύλαξης και καθαριότητας σε εργολάβους, με αποτέλεσμα να πνιγούμε στα σκουπίδια και να λεηλατηθεί πανάκριβος εξοπλισμός από τους διαρρήκτες. Επί κυβέρνησης Τσίπρα είχαμε τον παράλογο πολλαπλασιασμό των πανεπιστημιακών τμημάτων, συχνά με αλλοπρόσαλλα αντικείμενα που δεν απαιτούν πουθενά αλλού στον πλανήτη, χωρίς καμία πρόβλεψη ως προς τη βιωσιμότητά και την αναγκαιότητά τους. Ταυτόχρονα καταργήθηκαν τα ΤΕΙ χωρίς καμία πρόνοια για την λειτουργία ουσιαστικής τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Τώρα έχουμε τον νόμο 4777/21 της κυβέρνησης Μητσοτάκη, που όπως θα δούμε στη συνέχεια, θα έχει ως αποτέλεσμα την ανεξέλεγκτη ένταση των καταστάσεων εκφυλισμού και αποδι-

άρθρωσης της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Διαχρονικά μοιάζει σαν όλα τα μέτρα να αποσκοπούν στον βαρύ τραυματισμό της Δημόσιας Δωρεάν Παιδείας, γεγονός που αντικειμενικά θα θέσει επί τάπητος το ζήτημα της ιδιωτικοποίησής της με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Όμως, πριν προχωρήσουμε στη λεπτομερή κριτική του 4777/21, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι ορισμένοι «πολέμιοί» του, συχνά με τις θέσεις τους αλλά και με τις πρακτικές τους, οι ίδιοι προκαλούν όξυνση των φαινομένων αποσύνθεσης υποβοηθώντας στην ουσία τον διαχρονικό προσανατολισμό των κυβερνήσεων της τελευταίας δωδεκαετίας προς την κλιμάκωση των καταστάσεων διάλυσης.

A. Σχετικά με την ελάχιστη βάση εισαγωγής και τα μηχανογραφικά δελτία

Θεωρούμε ορθή την ύπαρξη προϋποθέσεων επίδοσης για την είσοδο στα ΑΕΙ και οπωσδήποτε η είσοδος με λευκή κόλλα συνιστά φαινόμενο εκφυλισμού. Αλλά στη σχετική συζήτηση κυριαρχούν στρεβλές απόψεις: Η μία άποψη ισχυρίζεται ότι η ύπαρξη βάσεων εισαγωγής θέτει ταξικούς φραγμούς στη μόρφωση, λες και οι ταξικοί φραγμοί δεν λειτουργούν από τα γεννοφάσκια μας και λες και η διάλυση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα ΑΕΙ, που μοιραία επέρχεται και με την είσοδο ανεκπαιδευτων μαθητών, ιδιαίτερα σε σχολές θετικών επιστημών, συνιστά παράγοντα κοινωνικής ισότητας. Η άλλη άποψη ισχυρίζεται ότι το ανέβασμα των βάσεων διασφαλίζει την ποιότητα των γνώσεων των εισαγομένων, αλλά ταυτόχρονα προωθεί τις τράπεζες θεμάτων, δηλαδή την παπαγαλία και την απομνημόνευση, ενώ επιπλέον αφαιρεί κεφάλαια από τα σχολικά βιβλία με απολύτως αναγκαίες γνώσεις για το πανεπιστήμιο (π.χ. μιγαδικούς αριθμούς, στοιχειώδη θεωρία πινάκων) και κάνει δυνατή την εισαγωγή σε τμήματα χωρίς οι εισαγόμενοι να έχουν πάρει βασικά μαθήματα για το τμήμα (π.χ. πληροφορική για τα τμήματα πληροφορικής ή για τους ηλεκτρολόγους των πολυτεχνικών σχολών).

Με τον παρόντα νόμο, όπως και με τους προ-

γενέστερους, η επιλογή τμήματος από τους υποψήφιους παραμένει σπαζοκεφαλιά, όπου και πάλι η τύχη παίζει συχνά τον πρώτο ρόλο και όπου κάποιος μπορεί να καταλήξει σε θεολογική σχολή αντί για τη νομική ή μαθηματικός αντί για πολιτικός μηχανικός.

Το πραγματικό ζήτημα δεν είναι το ύψος της βάσης εισαγωγής, αλλά το να μπορούν οι υποψήφιοι να προσεγγίζουν το τμήμα που επιθυμούν όταν έχουν πλέον την ωριμότητα αλλά και τις γνώσεις να το πράξουν, κάτω από συνθήκες που να εγγυώνται τη δυνατότητά τους να παρακολουθήσουν τα μαθήματα εξειδίκευσης στην επιστημονική περιοχή που τους ενδιαφέρει.

Μείζον θέμα αποτελεί και η ανυπαρξία τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, η οποία ακόμη παρέχεται μέσω των απαρχαιωμένων συστημάτων του βοηθού/παραγιού (π.χ. οι υδραυλικοί ή οι ηλεκτρολόγοι). Ενδεχομένως η χώρα μας να είναι από τις πλέον καθυστερημένες στην Ευρώπη στον τομέα της τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η κατάργηση των ΤΕΙ ως παρόχων τεχνολογικής εκπαίδευσης και η εν μία νυκτί «ανωτατοποίησή» τους, εκτός από το χάος που δημιούργησε καθώς και την ιλαρή εμφάνιση τμημάτων ΑΕΙ που θεραπεύουν αλλοπρόσαλλα (από ακαδημαϊκή άποψη) αντικείμενα, επί της ουσίας κατέδειξε τον προσανατολισμό της πολιτείας στη δημιουργία δεξαμενών καλυμμένης ανεργίας μέσω του πολλαπλασιασμού των πανεπιστημιακών τμημάτων — π.χ., ας δούμε πόσα τμήματα Μαθηματικών ή Φυσικής διαθέτει πλέον η χώρα. Και αυτά όλα συμβαίνουν διαχρονικά, αντί ενός ορθολογικού σχεδιασμού και αντί της λειτουργίας της τεχνικής/επαγγελματικής εκπαίδευσης σε αξιοπρεπή βάση.

B. Σχετικά με τις ρυθμίσεις που αφορούν την ασφάλεια και την προστασία των ΑΕΙ

Για το θέμα της τοποθέτησης ειδικών φρουρών της ΕΛ.ΑΣ. στα ΑΕΙ και τη σύσταση των λεγόμενων Ομάδων Προστασίας των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων (ΟΠΠΙ) έχουμε τοποθετηθεί διεξοδικά σε

προηγούμενη ανακοίνωσή μας. Συμπερασματικά, θεωρούμε ότι η εγκατάσταση ειδικών φρουρών της ΕΛ.ΑΣ. στα ΑΕΙ κινδυνεύει να δημιουργήσει εκρηκτικές καταστάσεις και να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια φοιτητών, καθηγητών και λοιπού προσωπικού, δηλαδή κινείται στην ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση από αυτή που υποτίθεται ότι επιζητεί. Σε αντίθεση όμως με τους υποστηρικτές της άποψης «καμία αστυνομία στα ΑΕΙ», εμείς εξηγήσαμε ότι τα ζητήματα προστασίας όχι μόνον της περιουσίας των ΑΕΙ, αλλά επίσης και της ασφάλειας του προσωπικού και των φοιτητών, όπως και, ορισμένες φορές, της ακαδημαϊκής ελευθερίας και ανθρώπινης αξιοπρέπειας, είναι υπαρκτά. Περιγράψαμε αναλυτικά τις υψηλές προδιαγραφές που θα πρέπει να ικανοποιούν τα μέλη όποιου σώματος αναλάβει αυτά τα καθήκοντα και ξεκαθαρίσαμε ότι αυτό οφείλει να υπάγεται στις πανεπιστημιακές αρχές.

Στην κατεύθυνση που χαρακτηρίζει το νόμο, δηλαδή της δημιουργίας καταστάσεων αποσύνθεσης στα ΑΕΙ, χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το κονδύλι που θα διατεθεί για το σώμα ειδικών φρουρών των ΟΠΠΙ (20 εκατομμύρια ευρώ ετησίως) έναντι του συνόλου της τακτικής χρηματοδότησης των ΑΕΙ (91.6 εκατομμύρια ετησίως).

Είχε ήδη γραφτεί αυτό το κείμενο όταν πραγματοποιήθηκε η επίδειξη δύναμης της αστυνομίας στις 22 Φεβρουαρίου, με επίθεση και μαζικές προσαγωγές φοιτητών που διαμαρτύρονταν στην πρυτανεία του ΑΠΘ για το νόμο 4777/21, αλλά και για την αδιαφορία της κυβέρνησης απέναντι στην ανάγκη λήψης μέτρων για να ανοίξουν τα ΑΕΙ. Η επίθεση αυτή αποσκοπούσε στην καταστολή των φοιτητικών διαμαρτυριών, αλλά δεν πέτυχε τίποτα εκτός από το να οξύνει καταστάσεις και πνεύματα. Ως Σύλλογος θεωρούμε ότι τα τελευταία χρόνια γίνεται κατάχρηση της κατάληψης ως μορφής πάλης, η οποία από την έσχατη μορφή έχει μετατραπεί στην πρώτη. Μάλιστα, στη ΣΘΕ οι καταλήψεις έχουν γίνει ενδημικό φαινόμενο κατά τις περιόδους προ των Χριστουγέννων με κάποιους να

έρχονται και να τοποθετούν αλυσίδες ώστε να εμποδίζεται η πρόσβαση, υπό την πλήρη απουσία των φοιτητών. Επίσης, εξ όσων φαίνεται, οι καταλήψεις της πρυτανείας του ΑΠΘ είναι και αυτές συνηθισμένες. Αυτά τα φαινόμενα συντελούν στον εκφυλισμό της λειτουργίας των ΑΕΙ.

Όμως, η επιλογή των πρυτανικών αρχών του ΑΠΘ να απευθυνθούν από την προηγούμενη της διαμαρτυρίας στην εισαγγελία και τελικά στην αστυνομία ως πρώτη λύση, χωρίς προσπάθεια επίλυσης της κρίσης με διάλογο και πανεπιστημιακά μέσα καθώς και με χρήση των εσωτερικών δυναμέων φύλαξης δημιουργεί ερωτηματικά. Η είσοδος διάφορων αστυνομικών σωμάτων (των ΜΑΤ συμπεριλαμβανομένων) την επομένη στους χώρους του ΑΠΘ και οι σκηνές βαναυσότητας κατά φοιτητών που επακολούθησαν οξύνουν την ένταση και συμβάλλουν στα φαινόμενα διάλυσης που περιγράφουμε ¹.

Τα προβλήματα των πανεπιστημίων δεν είναι επιλύσιμα με αστυνομικές επιδρομές, και εδώ δεν εννοούμε τις καταλήψεις. Θεωρητικά και αυτές θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν αν η αστυνομία κάνει αυτή η ίδια κατάληψη και κατοχή στα πανεπιστήμια, αλλά ποιο πανεπιστημιακό πρόβλημα θα έλυνε μια τέτοια έκβαση και ποιο πανεπιστημιακό πρόβλημα δεν θα οξυνόταν τότε; Οι εξελίξεις της 22ας Φεβρουαρίου επιβεβαίωσαν τις θέσεις μας για τον προσανατολισμό της κυβέρνησης στην αντίθετη κατεύθυνση από τη σωστή σε θέματα ασφάλειας στα ΑΕΙ.

Από κει και πέρα, οι σχετικές διατάξεις του Ν4777/21 δημιουργούν επιπλέον σοβαρότατα ερωτηματικά. Απαιτείται από τα ΑΕΙ να διαθέτουν γενικευμένα μέσα επιτήρησης, με λήψη και καταγραφή εικόνας και ήχου, να εγκαταστήσουν Κέντρα Ελέγχου και Λήψης Σημάτων και Εικότων και να ελέγχουν στο εξής την πρόσβαση σε κάθε κτίριο ατομικά για κάθε εισερχόμενο και με χρήση μηχανημάτων για σκανάρισμα (όπως στα αεροδρόμια). Αυτά όλα θα τα εκτελεί επιπλέον προσωπικό, που ρητά ορίζεται ότι θα πληρώνεται

¹Σημειωτέον ότι η αστυνομία φεύγοντας δεν παρέδωσε την πρυτανεία στις πανεπιστημιακές αρχές με συνέπεια η κατάληψη να συνεχίζεται. Και μόνο το γεγονός αυτό αρκεί για να αναρωτηθούμε για τους σκοπούς της εγκατάστασης αστυνομίας στα ΑΕΙ, όπως προβλέπει ο 4777/21.

από το πανεπιστήμιο, το οποίο επίσης θα χρεωθεί τα έξοδα του εξοπλισμού.

Να δεχτούμε ότι όντως υπάρχουν ΑΕΙ με προβλήματα πρόσβασης άσχετων ανθρώπων με κακοπροαίρετους σκοπούς (π.χ. το κεντρικό κτίριο της πρυτανείας του ΕΚΠΑ συχνά έχει γίνει στόχος βανδαλισμών και επιθέσεων και κατά του προσωπικού του, ακόμη και του ίδιου του πρύτανη—περίπτωση κ. Κίττα στο παρελθόν). Άλλο όμως τα στοχευμένα μέτρα για τον έλεγχο ευαίσθητων σημείων και άλλο η φαραωνική απόφαση γενικευμένου ελέγχου όλων των σημείων εισόδου σε πανεπιστημιακούς χώρους. Όποιος έχει την παραμικρή γνώση των κτιρίων της ΣΘΕ γνωρίζει ότι στο κεντρικό συγκρότημα, όπου βρίσκεται η πλειοψηφία των τμημάτων, τόσο ο έλεγχος προσβασιμότητας όσο και η επιτήρηση με κάμερες όλων των χώρων είναι παντελώς ανεφάρμοστα. Κι εδώ αφήνουμε κατά μέρος την παρατήρηση ότι τέτοια μέτρα ακραίου περιορισμού και ελέγχου της πρόσβασης σε πανεπιστήμια είναι σε αναντιστοιχία με τις καθιερωμένες πρακτικές προσβασιμότητας σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Είναι σαφές ότι για πανεπιστήμια όπως το ΕΚΠΑ, με αχανείς χώρους και κτίρια διασκορπισμένα σε όλο το λεκανοπέδιο, αλλά και εκτός αυτού, η υλοποίηση ενός τέτοιου σχεδίου γενικευμένης επιτήρησης θα απαιτήσει τερατώδη έξοδα και προσωπικό, τα οποία, σύμφωνα με το νόμο 4777/21, οφείλει να καταβάλει το ίδιο το ΕΚΠΑ! Από πού όμως θα αντλήσει αυτά τα κονδύλια, τη στιγμή που το ΕΚΠΑ δεν μπορεί να χρηματοδοτήσει ούτε τις πάγιες ανελαστικές του δαπάνες—φως, νερό, θέρμανση, τηλέφωνα—κάτω από το καθεστώς οικονομικής ασφυξίας που του έχει επιβληθεί; Και μόνο το προσωπικό και ο εξοπλισμός που θα απαιτηθεί για να υλοποιηθούν αυτές οι ανοησίες στα κτίρια της ΣΘΕ φτάνει για να αποδείξει τον παραλογισμό που διέπει εδώ το νόμο.

Αλλά τότε τί θα γίνει, αν η κυβέρνηση επιμείνει; Σύμφωνα με τον ίδιο τον 4777/21, στο εξής η χρηματοδότηση τους ΕΚΠΑ θα εξαρτάται από

την εφαρμογή των προηγούμενων ανεφάρμοστων μέτρων ασφαλείας. Δηλαδή, φτάσαμε στο Catch 22: Ο ίδιος ο νόμος δημιουργεί φαύλο κύκλο με απώτερο στόχο την παραπέρα μείωση της χρηματοδότησης ώστε να μην καλύπτονται οι στοιχειώδεις ανάγκες λειτουργίας του ΕΚΠΑ. Αν οδηγηθούμε σε τέτοιες καταστάσεις, είναι προφανές ποιο θα είναι το επόμενο βήμα των εμπνευστών αυτού του σχεδίου...

Επομένως, εδώ επιστρέφουμε στο κεντρικό σημείο κριτικής μας του νόμου 4777/21: Πρόκειται για νόμο που αποσκοπεί στο να δημιουργήσει χαώδεις καταστάσεις. Αντί να αντιμετωπίσει τα υπαρκτά προβλήματα κατά τρόπο συστηματικό και στοχευμένο, αναλώνεται σε μεγαλοπρεπείς σαχλαμάρες² που το μόνο που μπορούν να καταφέρουν είναι να απορρυθμίσουν τη πανεπιστημιακή ζωή και να οδηγήσουν στο χάος.

Γ. Σχετικά με τα πειθαρχικά

Μεγάλο μέρος του νόμου αφιερώνεται σε εξαντλητική απαρίθμηση όλων των πειθαρχικών παραπτώματων καθώς και σε λεπτομερή περιγραφή των διαδικασιών ανάκρισης και επιβολής ποινών. Αναρωτιέται κανένας αν περιγράφεται κανονισμός πανεπιστημίου ή αναμορφωτηρίου.

Στα πανεπιστήμια έχουν όντως υπάρξει περιπτώσεις όπου απαιτείται πειθαρχικός έλεγχος, όπως, π.χ., περιπτώσεις άσκησης βίας, προπηλακισμών και απειλών κατά διδασκόντων ή περιπτώσεις κυκλωμάτων αντιγραφών, όπου εξωπανεπιστημιακοί φροντιστές αμείβονται για να λύνουν θέματα εξετάσεων³.

Όμως, η γενικευμένη υπαγωγή ενός πλήθους δραστηριοτήτων σε καθεστώς πειθαρχικών ελέγχων κινδυνεύει να μετατρέψει τα μέλη ΔΕΠ σε ανακριτικούς υπαλλήλους, οι οποίοι δεν θα ασχολούνται με τίποτα άλλο.

Δηλαδή και πάλι, ένα ζήτημα που μπορούσε να αντιμετωπιστεί απλά μέσω της υπαγωγής των πειθαρχικών παραπτώματων στους εσωτερι-

²Με την ευκαιρία να θυμίσουμε την ενασχόληση μερίδας του τύπου με το ... χρώμα της στολής και το σχήμα των πηληκίων των ΟΠΠ.

³Πριν ένα έτος περίπου υπήρξε αμετάκλητη καταδίκη στον Άρειο Πάγο τέτοιου κυκλώματος στο τμήμα Μαθηματικών.

κούς κανονισμούς των ΑΕΙ, η σύνταξη των οποίων δυστυχώς αναβάλλεται συνεχώς, αντιμετωπίζεται κατά τρόπο περίπλοκο, σπουδαιοφανή και ανεφάρμοστο, που το μόνο που θα επιτύχει και πάλι (αν τα καταφέρει) θα είναι η δημιουργία οξύτητας, αντιπαραθέσεων και χάους.

Δ. Σχετικά με την ανώτατη διάρκεια φοίτησης

Στις σχετικές προβλέψεις του Ν4777/21 φανερώνεται ακόμη σαφέστερα ο ερασιτεχνισμός που τον διακρίνει, η ανεφαρμοσιμότητά του ή, στην περίπτωση που υπάρξει επιμονή να εφαρμοστεί, η κατάσταση χάους στην οποία θα οδηγήσει.

Είναι γεγονός ότι με τα χρόνια, στα ελληνικά ΑΕΙ έχει δημιουργηθεί ένας μεγάλος αριθμός ανενεργών, κατ' όνομα φοιτητών, που το μεγαλύτερο μέρος τους είναι μεγάλης ηλικίας και έχει ουσιαστικά απομακρυνθεί από τις σπουδές. Οι «φοιτητές» αυτοί δεν αποτελούν βάρος ούτε καν λογιστικό για τις υπηρεσίες του πανεπιστημίου, πόσο μάλλον για τον δημόσιο κορβανά, αφού δεν έχουν καμία πρόσβαση σε ουδεμία από τις παροχές που προβλέπονται για τους ενεργούς φοιτητές. Η διαδικασία διαγραφής τους θα απαιτήσει χρόνο και κόπο από τους υπερφορτωμένους διοικητικούς υπαλλήλους.

Το πραγματικό ζήτημα με τις θεσμοθετούμενες από το Ν4777/21 διαγραφές αφορά τους ενεργούς φοιτητές που καθυστερούν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους. Αν υποθεθεί ότι στόχος του νόμου είναι να πιεστούν αυτοί ώστε να αφιερώσουν περισσότερη προσπάθεια/χρόνο, ο στόχος αυτός θα επιτυγχανόταν πολύ αποτελεσματικότερα αν προσλαμβάνονταν μέλη ΔΕΠ, έτσι ώστε να μη χρειάζεται ένας διδάσκων να κάνει μάθημα σε 500 φοιτητές. Επίσης αν προσλαμβάνονταν βοηθητικό διδακτικό προσωπικό κι αν δεν αναστέλλονταν (όπως έχει συμβεί) οι πενιχρές αμοιβές μεταπτυχιακών φοιτητών ώστε να κάνουν φροντιστη-

ριακές ασκήσεις σε προπτυχιακούς φοιτητές. Και ακόμη αν επανδρωνόταν τα εργαστήρια, που τώρα κλείνουν λόγω μη ανανέωσης του συνταξιοδοτούμενου προσωπικού, αν γίνονταν επαρκείς προμήθειες αντιδραστηρίων ώστε να μην εξαρτιόμαστε από τη μεγαλοψυχία «χορηγών», αν επιτέλους υπάρξει η απαραίτητη οικονομική στήριξη για τη φοιτητική μέριμνα, αν, αν, αν . . . που τελικά δεν έχει νόημα να συνεχίσουμε να απαριθμούμε.

Είναι γεγονός ότι σε άλλες χώρες (π.χ. ΗΠΑ) οι απαιτήσεις από τους προπτυχιακούς φοιτητές στην τήρηση χρονοδιαγραμμάτων στις σπουδές τους είναι υπαρκτές. Εκεί όμως παρέχονται όλα όσα ήδη αναφέραμε (και πολλά επιπλέον) ώστε ο φοιτητής, εκτός από τα κίνητρα που αποκτά για να προχωρά συστηματικά στις σπουδές του, να έχει ταυτόχρονα και τη δυνατότητα να το πράξει. Από την άλλη, ο Ν4777/21, με την χωροφυλακίστικη νοοτροπία που τον διαπερνά, σταματά στο «αποφασίζομεν και διατάσσομεν».

Γιατί όμως τα χρονοδιαγράμματα περάτωσης των σπουδών του Ν4777/21 είναι ασφυκτικά και οδηγούν σε καταστάσεις χάους και αποδιάρθρωσης; Στη Σχολή Θετικών Επιστημών του ΕΚΠΑ, η διάμεσος του χρόνου σπουδών μέχρι τη λήψη πτυχίου είναι πάνω από 6 έτη σε πολλά τμήματα, αν όχι σε όλα. Αυτό σημαίνει ότι η επιβολή του $\nu + \nu/2$ καταρχήν οδηγεί στην αποβολή άνω του 50% του ενεργού φοιτητικού πληθυσμού εάν και εφόσον εφαρμοστεί⁴ Μια τέτοια εξέλιξη, την οποία οι μεταβατικές διατάξεις του νόμου απλώς μεταθέτουν στο χρόνο, οδηγεί σε εξαιρετικά οξυμένες καταστάσεις και διαλυτικά φαινόμενα (καταλήψεις, απόπειρες για μαζικές αντιγραφές, κ.α.). Συν τοις άλλοις, δημιουργεί τεράστια πίεση πάνω στα μέλη ΔΕΠ, μεταθέτοντας στους ώμους τους την απόφαση για τη διαγραφή σε κάθε εξεταστική περίοδο δεκάδων ή και εκατοντάδων φοιτητών που τους απομένουν λίγα μαθήματα αλλά εξάντλησαν τον χρόνο τους. Η ποιότητα των σπουδών μοιραία θα πέσει αν το όλο σύστημα ευθυγραμμιστεί με το $\nu + \nu/2$.

⁴Θυμόμαστε ότι ανάλογη προσπάθεια επί υπουργίας Αρβανιτόπουλου εγκαταλείφθηκε τελικά, αφού όμως πρώτα προκάλεσε τεράστια αναστάτωση στις Γραμματείες—έπρεπε να ψάχνουν να βρουν τη διεύθυνση κάθε παλαιού φοιτητή και να του στέλνουν συστημένο γράμμα ότι «έλαβε γνώση» (!!)—και αφού μετέτρεψε το ΕΚΠΑ σε εξεταστικό κέντρο όπου συνεχώς προσφερόταν εξετάσεις με σκοπό να περάσουν περισσότεροι φοιτητές, σε βάρος των ουσιαστικότερων δραστηριοτήτων.

Πολύ καλύτερη θα ήταν η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης αν η πολιτεία έπαιρνε στα σοβαρά την αναγκαιότητά της και παρείχε τους πόρους ώστε αυτή να βελτιωθεί. Επαναλαμβάνουμε, και δεν θα κουραστούμε να το λέμε, ότι το ποσοστό του ΑΕΠ της χώρας που διατίθεται στην Ανώτατη Εκπαίδευση πέφτει διαχρονικά κατά την τελευταία δωδεκαετία, πράγμα που αποδεικνύει την υποτίμηση της αναγκαιότητάς της από όλες τις κυβερνήσεις των τελευταίων χρόνων. Αν το κράτος προχωρούσε σε βήματα άρσης του οικονομικού στραγγαλισμού των ΑΕΙ ώστε να βελτιωθούν ριζικά οι εκπαιδευτικές συνθήκες και τα μαθήματα να γίνονται σε τμήματα λογικού μεγέθους με παράλληλη υποβοήθησή τους με φροντιστηριακά τμήματα – ιδιαίτερα στη ΣΘΕ – τότε θα είχε νόημα και η αύξηση των απαιτήσεων από τους φοιτητές, όπως π.χ. και η καθιέρωση ορίων χρόνου στις σπουδές.

Αλλά σε μία χώρα όπου διαχρονική επιλογή των κυβερνήσεών της είναι ο προσανατολισμός στον τουρισμό και στη ναυτιλία, οι σοβαρές σπουδές και η σοβαρότητα απέναντι στη μόρφωση φατνάζουν αναχρονισμός.

Ε. Σχετικά με τον τρόπο που ο Ν4777/21 προετοιμάστηκε και ψηφίστηκε

Έχουμε δει διεξοδικά τον απορρυθμιστικό ρόλο που αναλαμβάνει ο Ν4777/21 και τις κρισιακές καταστάσεις που θα προκαλέσει στα ΑΕΙ. Όμως, επίσης παράγοντας που επιτείνει τις καταστάσεις απορρύθμισης και χάους είναι ο ίδιος ο τρόπος προετοιμασίας του νόμου αυτού και οι διαδικα-

σίες προεργασίας που προηγήθηκαν, οι οποίες χαρακτηρίζονται από βιασύνη και υπεροψία καθώς και από «στρατιωτικό» πνεύμα. Χωρίς καμία ουσιαστική συζήτηση με την ακαδημαϊκή κοινότητα και χωρίς κανένα πνεύμα συναίνεσης, που θα αύξαινε και τις δυνατότητες εφαρμογής, με βιασύνη προκειμένου να γίνει εκμετάλλευση της καραντίνας που έχει κλείσει τα πανεπιστήμια, επιχειρείται από τη μια στιγμή στην άλλη να επιβληθούν ετσιθελικά μέτρα και απόψεις που δεν έχουν υποστεί τη βάση της συζήτησης. Για το νόμο αυτό δεν πάρθηκε υπόψη η γνώμη της (συντηρητικής) ΠΟΣΔΕΠ, των συγκλήτων των ΑΕΙ, της συνόδου των πρυτάνεων.

Η υπουργός παιδείας, όσο και να επηρεάζεται από το σερίφικο πνεύμα του κ. Χρυσοχοϊδή, δε μπορεί να μην αντιλαμβάνεται ότι οι νόμοι που επιφέρουν τομές στην εκπαίδευση απαιτούν προσεκτική προετοιμασία και πολλή συζήτηση. Είναι γνωστό ότι έχουν διαχωρίσει τη θέση τους από το νόμο αυτό πρώην υπουργοί παιδείας της ΝΔ και διακεκριμένα στελέχη της στον ακαδημαϊκό χώρο. Τα προβλήματα, όπως ήδη εξηγήσαμε, είναι υπαρκτά, αλλά δεν γίνεται να αντιμετωπιστούν με δόγματα και εμπνεύσεις αστυνομικού χαρακτήρα. Το θέμα κατασκευής ενός εφαρμόσιμου νόμου στην Ανώτατη Εκπαίδευση δεν είναι νομοτεχνικό ούτε πλειοψηφιών, όπως περίτρανα απέδειξε η ανεφαρμοσιμότητα και τελικά η απόσυρση του νόμου Διαμαντοπούλου. Και ούτε θα γίνει πλέον εφαρμόσιμος με το να κρατιούνται τα πανεπιστήμια κλειστά ώστε να ανοίξουν – υποτίθεται – με άλλο καθεστώς⁵. Ο Ν4777/21 χάος μπορεί να προκαλέσει, αλλά πραγματικά προβλήματα δε μπορεί να λύσει.

Συμπερασματικά: Ο Ν4777/21 χαρακτηρίζεται από μία αστυνομοκρατική προσέγγιση υπαρκτών προβλημάτων της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Θεωρεί ότι τα προβλήματα αυτά επιδέχονται λύσης με την έκδοση διαταγών και την επιβολή ποινών στους παραβάτες. Για τον λόγο αυτό πάσχει στα θεμέλιά του.

⁵Το άγχος των αρμοδίων να κρατήσουν κλειστά τα ΑΕΙ παίρνει πλέον κωμικά χαρακτηριστικά, Μπερτοδούλεια θα λέγαμε. Έτσι η κα Κεραμέως κάλεσε τους φοιτητές να έρθουν να ξενικιάσουν τα σπίτια τους ενώ ο κ. Συρίγος προχτές τόνιζε ότι τα πανεπιστήμια σε καμία περίπτωση δεν θα ανοίξουν πριν τη λήξη του εξαμήνου. Και οι δύο ξεπέρασαν την επιτροπή των λοιμοξιολόγων σε προφητική δεινότητα όσο αφορά τις συνθήκες που θα επιτρέψουν την άρση των μέτρων καραντίνας. Και παρεμπιπτόντως, τα πανεπιστήμια παραμένουν κλειστά για τρίτο εξάμηνο (!) ενώ έχουν σταματήσει και εργαστήρια/κλινικές που απαιτούν φυσική παρουσία.

Δε θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα αυτά, όπως και ο διοικητής της Χωροφυλακής στη Δημητσάνα το 19ο αιώνα δεν κατάφερε να εξαλείψει τους σεισμούς με τη διαταγή που είχε εκδώσει. Όμως, και αυτό είναι το σοβαρότερο, κινδυνεύει να δημιουργήσει μεγάλες οξύνσεις μέσα στα ΑΕΙ, ακόμη και καταστάσεις χάους. Ταυτόχρονα, θα επιτείνει την οικονομική ασφυξία που τους έχει επιβληθεί την τελευταία δωδεκαετία.

Όσο γρηγορότερα το αντιληφθεί αυτό η κυβέρνηση και τον αποσύρει, τόσο το καλύτερο. Εκτός και αν ο πραγματικός στόχος δεν είναι η επίλυση των υπαρκτών προβλημάτων, αλλά η δημιουργία νέων και μεγαλύτερων.

Ο Πρόεδρος

Κ. Μηλολιδάκης

Ο Γραμματέας

Σ. Κολλιόπουλος